

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΜΑΪΟΥ - ΙΟΥΝΙΟΥ 2018
ΣΤΑ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΤΑΞΗ: Α΄

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 06/06/2018

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 2 ώρες

ΩΡΑ: 07.45 π.μ. – 09.45 π.μ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ:

Να γράψετε όλες τις απαντήσεις στο φύλλο εξέτασής σας και όχι πάνω στο εξεταστικό δοκίμιο. Να γράψετε στο φύλλο εξέτασης τα στοιχεία σας (ονοματεπώνυμο, τμήμα, αριθμός καταλόγου τάξης, ημερομηνία). Δεν επιτρέπεται η χρήση διορθωτικού υγρού (Tirrex) ή ταινίας.

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από έξι (6) σελίδες.

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 14)

Κείμενο 1

Ποιες είναι οι συνέπειες της κακής διατροφής στην εφηβεία;

Η κακή διατροφή σε παιδική/νεανική ηλικία μπορεί να οδηγήσει σε μειωμένη σωματική ανάπτυξη, μειωμένη πνευματική ανάπτυξη (χαμηλότερο IQ) και χειρότερη απόδοση στο σχολείο, χαμηλότερη απόδοση σε αθλητικές δραστηριότητες, πρόωρη εμμηναρχή (αρχή περιόδου) και διαταραχές του κύκλου στα κορίτσια, αύξηση λιπιδίων στο αίμα και ορμονικές διαταχές και ασφαλώς θα πρέπει να αναφέρουμε πως ένα παχύσαρκο παιδί είναι στατιστικά σχεδόν βέβαιο πως καταλήγει σε έναν παχύσαρκο ενήλικα. Στους ενήλικες τα προβλήματα υγείας λόγω της κακής διατροφής γίνονται περισσότερο έντονα: Σακχαρώδης διαβήτης, Υπερχοληστερολαιμία, Υπέρταση, Οστεοπόρωση, Καρκίνος είναι μερικά από τα συχνότερα νοσήματα που βρίσκει κανείς ανάμεσα σε άτομα με κακή διατροφή (είτε παχύσαρκους είτε όχι). Αυτά αυτομάτως συνεπάγονται καθημερινή φαρμακευτική αγωγή, υποβάθμιση της ποιότητας ζωής, μεγάλη πιθανότητα νοσηλείας και αυξημένη πιθανότητα πρόωρου θανάτου.

Όπως αντιλαμβάνεσαι από τα παραπάνω η διατροφή είναι ένα κομμάτι της ζωής μας που πρέπει να το παίρνουμε σοβαρά. Ακολουθώντας ένα ισορροπημένο πρόγραμμα διατροφής τώρα που βρίσκεσαι στην κρίσιμη περίοδο της εφηβείας μπορείς να επιτύχεις τη βέλτιστη σωματική και πνευματική ανάπτυξη, καλή διάθεση και κοινωνική ζωή, υγιές δέρμα, μαλλιά και γενικότερα υγιής όψη, καλύτερη απόδοση στο σχολείο, καλύτερο έλεγχο του βάρους σου (τώρα αλλά και ως ενήλικας), υγιή δόντια και οστά και φυσικά τα καλύτερα δυνατά εφόδια για τη μετέπειτα πορεία της ζωής σου.

Φιλίππου Αμαλία

Κλινική Διαιτολόγος – Διατροφολόγος
περ. Υγεία, εφ. ΤΟ ΒΗΜΑ
(Διασκευή)

Κείμενο 2

Η ευθύνη της οικογένειας για την υιοθέτηση σωστών διατροφικών συνηθειών είναι μεγάλη. Από μικρά πρέπει οι γονείς να μαθαίνουν στα παιδιά τους να τρέφονται σωστά και να αποφεύγουν τις κακές συνήθειες. Πρέπει να τρώνε οπωσδήποτε πρωινό, γιατί το πρωινό βελτιώνει την πνευματική και φυσική κατάσταση των παιδιών. Οι γονείς πρέπει να φροντίζουν ώστε το πρωινό να αποτελείται από γάλα, μαύρο ψωμί, δημητριακά, τυρί, φρούτα και χυμό. Για το μεσημέρι είναι απαραίτητο το μαγειρεμένο φαγητό με τη σαλάτα. Να αποφεύγεται το έτοιμο φαγητό, το οποίο να περιορίζεται σε ελάχιστες ειδικές μέρες. Οι γονείς πρέπει να μάθουν στα παιδιά να τρώνε από όλα τα είδη των φαγητών γιατί η κάθε τροφή έχει τα δικά της θρεπτικά συστατικά. Άρα ο ρόλος της οικογένειας είναι πολύ σημαντικός.

Το σχολείο και αυτό πρέπει να φροντίζει ώστε τα παιδιά να μαθαίνουν για τις σωστές διατροφικές συνήθειες. Με ειδικά μαθήματα τα παιδιά μπορούν να μάθουν τι πρέπει να κάνουν για να τρέφονται σωστά. Στο σχολείο να τρώνε κάτι που τους ετοιμάζει η μητέρα από το σπίτι και όχι τσιπς, κρουασάν και άλλα προϊόντα. Να μαθαίνουν για την παραδοσιακή ελληνική διατροφή που περιλαμβάνει ψωμί ολικής αλέσεως, ελαιόλαδο, όσπρια και λαχανικά. Να καταναλώνουν κρέας λίγες φορές το μήνα, φρέσκα ψάρια περισσότερες μέρες και κρασί να πίνεται σε μετρημένες ποσότητες από τους ενήλικες.[...]

Πρέπει λοιπόν όλοι να φροντίζουμε και να πάρουμε μέτρα για την αντιμετώπιση της κακής διατροφής. Γιατί τι πιο σημαντικό υπάρχει στον άνθρωπο από την υγεία του; Αν έχουμε υγεία όλες τις δυσκολίες μπορούμε να τις αντιμετωπίσουμε.

http://gikas-daskalos.blogspot.com.cy/2011/01/blog-post_09.html
(Διασκευή)

I. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ (ΜΟΝΑΔΕΣ 2)

A) Ποιος έχει τη μεγαλύτερη ευθύνη για την υιοθέτηση σωστών διατροφικών συνηθειών με βάση το **Κείμενο 2**; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με **δύο (2)** στοιχεία. **(Μον. 0,75)**

B) Να αναφέρετε το επικοινωνιακό πλαίσιο μέσα στο οποίο παράγεται το **Κείμενο 1**. (πομπός, δέκτης, σκοπός) **(Μον. 0,75)**

Γ) Να αναγνωρίσετε το κειμενικό είδος του **Κειμένου 1**. **(Μον. 0,5)**

II. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΜΟΡΦΗΣ (ΜΟΝΑΔΕΣ 4)

1. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΛΟΓΟΥ (Μονάδα 1)

A) Να εντοπίσετε και να γράψετε τη θεματική πρόταση και την κατακλείδα της 1^{ης} παραγράφου του **Κειμένου 2**. **(Μον. 1)**

«Η ευθύνη της οικογένειας ... σημαντικός»

2. ΜΟΡΦΟΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ (Μονάδες 2)

A) Να αναγνωρίσετε **συντακτικά** τους υπογραμμισμένους όρους των πιο κάτω προτάσεων (υποκείμενο, ρήμα, συνδετικό ρήμα, αντικείμενο, κατηγορούμενο). **(Μον. 0,5)**

I. Το πρωινό βελτιώνει την πνευματική και φυσική κατάσταση των παιδιών. (Κείμε. 2)

II. Ο ρόλος της οικογένειας είναι πολύ σημαντικός. (Κείμε. 2)

B) Να μεταφέρετε το ρήμα της πιο κάτω πρότασης στον **Παρατατικό** και στον **Στιγμιαίο Μέλλοντα** στο ίδιο πρόσωπο και αριθμό. **(Μον. 0,5)**

Στους ενήλικες τα προβλήματα υγείας λόγω της κακής διατροφής γίνονται περισσότερο έντονα. (Κείμε. 1)

Γ) Να μεταφέρετε την πιο κάτω πρόταση στον **αντίθετο αριθμό**. **(Μον. 0,5)**

... της κακής διατροφής (Κείμε. 2)

Δ) Να μετατρέψετε την πιο κάτω πρόταση **σε απλή**. **(Μον. 0,5)**

Η ευθύνη της οικογένειας για την υιοθέτηση σωστών διατροφικών συνηθειών είναι μεγάλη. (Κείμε. 2)

3. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ (Μονάδα 1)

A) Να βρείτε το α' και β' συνθετικό της πιο κάτω λέξης: **(Μον. 0,5)**

«απόδοση»

B) Να γράψετε **δύο (2)** παράγωγες λέξεις από το ρήμα **μαθαίνουν**. (Κείμε. 2) **(Μον. 0,5)**

III. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ (ΜΟΝΑΔΕΣ 8)

Να γράψετε μία επιστολή σε έναν/μία φίλο/φίλη σας αναφέροντας τις αρνητικές συνέπειες της κακής διατροφής στην υγεία του ανθρώπου και να του/της προτείνετε τρόπους αντιμετώπισής της.

(200 - 220 περίπου λέξεις)

ΚΕΙΜΕΝΟ 1 : Νέα Παιδαγωγική (Ν. Καζαντζάκης) - Διδαγμένο

Με τα μαγικά πάντα μάτια, με το πολύβουο, γεμάτο μέλι και μέλισσες μυαλό, μ' ένα κόκκινο μάλλινο σκούφο στο κεφάλι και τσαρουχάκια με κόκκινες φούντες στα πόδια, ένα πρωί κίνησα, μισό χαρούμενος, μισό αλαφιασμένος, και με κρατούσε ο πατέρας μου από το χέρι. Η μητέρα μου είχε δώσει ένα κλωνί βασιλικό να τον μυρίζουμαι, λέει, να παίρνω κουράγιο, και μου κρέμασε το χρυσό σταουrolάκι της βάφτισής μου στο λαιμό.

— Με την ευκή του Θεού και με την ευκή μου..., μουρμούρισε και με κοίταξε με καμάρι. [...] Ο πατέρας μου έσκυψε, άγγιξε τα μαλλιά μου, με χάδεψε· τινάχτηκα· ποτέ δε θυμόμουν να μ' έχει χαδέψει· σήκωσα τα μάτια και τον κοίταξα τρομαγμένος. Είδε πως τρόμαξα, τράβηξε πίσω το χέρι του:

— Εδώ θα μάθεις γράμματα, είπε, να γίνεις άνθρωπος· κάμε το σταυρό σου.

Ο δάσκαλος πρόβαλε στο κατώφλι· κρατούσε μια μακριά βίτσα και μου φάνηκε άγριος, με μεγάλα δόντια, και κάρφωσα τα μάτια μου στην κορφή του κεφαλιού του να δω αν έχει κέρατα· μα δεν είδα, γιατί φορούσε καπέλο.

— Ετούτος είναι ο γιος μου, του 'πε ο πατέρας μου.

Ξέμπλεξε το χέρι μου από τη φούχτα του και με παρέδωκε στο δάσκαλο.

— Το κρέας δικό σου, του 'πε, τα κόκαλα δικά μου· μην τον λυπάσαι, δέρνε τον, κάμε τον άνθρωπο.

— Έγνοια σου, καπετάν Μιχάλη· έχω εδώ το εργαλείο που κάνει τους ανθρώπους, είπε ο δάσκαλος κι έδειξε τη βίτσα. [...]

Στην Τετάρτη Τάξη βασίλευε και κυβερνούσε ο Διευθυντής του Δημοτικού. Κοντοπίθαρος, μ' ένα γενάκι σφηνωτό, με γκρίζα πάντα θυμωμένα μάτια, στραβοπόδης. «Δε θωράς, μωρέ, τα πόδια του», λέγαμε ο ένας στον άλλο σιγά να μη μας ακούσει, «δε θωράς, μωρέ, πώς τυλιγαδίζουν τα πόδια του; και πώς βήχει; Δεν είναι Κρητικός». Μας είχε έρθει σπουδασμένος από την Αθήνα κι είχε φέρει, λέει, μαζί του τη Νέα Παιδαγωγική. Θαρρούσαμε πως θα 'ταν καμιά νέα γυναίκα και την έλεγαν Παιδαγωγική· μα όταν τον αντικρίσαμε για πρώτη φορά ήταν ολομόναχος· η Παιδαγωγική έλειπε, θα 'ταν σπίτι. Κρατούσε ένα μικρό στριφτό βούρδουλα, μας έβαλε στη γραμμή κι άρχισε να βγάζει λόγο. Έπρεπε, λέει, ό,τι μαθαίναμε να το βλέπαμε και να το αγγίζαμε ή να το ζωγραφίζαμε σ' ένα χαρτί γεμάτο κουκκίδες. Και τα μάτια μας τέσσερα· αταξίες δε θέλει, μήτε γέλια, μήτε φωνές στο διάλειμμα· και σταυρό τα χέρια. Και στο δρόμο, όταν δούμε παπά, να του φιλούμε το χέρι. «Τα μάτια σας τέσσερα, κακομοίρηδες, γιατί αλλιώς, κοιτάχτε εδώ! », είπε και μας έδειξε το βούρδουλα. «Δε λέω λόγια, θα δείτε έργα!» Κι αλήθεια είδαμε· όταν κάναμε καμιά αταξία ή όταν δεν ήταν στα κέφια του, μας ξεκούμπωνε, μας κατέβαζε τα πανταλονάκια και μας έδερνε κατάσαρκα με το βούρδουλα· κι όταν βαριόταν να ξεκουμπώσει, μας έδινε βουρδουλίες στ' αυτιά, ωσότου έβγαινε αίμα».

ΚΕΙΜΕΝΟ 2: Γλωσσική Αυτοβιογραφία (Παύλος Νιρβάνας) - Αδίδακτο

Ύστερα από κάμποσο καιρό, ο πατέρας μου με πήρε μια μέρα στα γόνατά του και μου είπε πως είναι καιρός ν' αρχίσω να μαθαίνω γράμματα. Αφού το είπε ο πατέρας θα ήταν σωστό. Μέρα-μέρα, νύχτα-νύχτα. Είχα την ιδέα και την έχω ακόμα, πως ο πατέρας μου τα ήξερε όλα, καλύτερα κι από τον Θεό. Δεν τολμούσα ποτέ να ρωτήσω το γιατί. Ρώτησα μονάχα τη μητέρα μου: Γιατί θα τα μάθω τα γράμματα; Κι εκείνη φαίνεται πως δεν ήξερε καλά καλά το γιατί. Μου είπε μονάχα: «Άνθρωπος αγράμματος ξύλον απελέκητον». Δεν κατάλαβα τίποτε. Την άλλη μέρα ήρθε ο δάσκαλος. Ήταν ένας νέος λιγνός, κιτρινιάρης, σπανός. Η μητέρα μου τον έλεγε δασκαλάκη. Αυτός μου άρεσε. Όπως ήμουν κι εγώ παιδάκι, ο δασκαλάκης δεν με φόβιζε τόσο. Μου φαινότανε σαν παιγνίδι. [...]

Ο δασκαλάκης μου 'φερε κάτι πλάκες, τετράδια, πετροκόντυλα και μολύβια. Τέτοια παιχνίδια δεν είχα ιδεί ακόμη· τα πήρα στο χέρι μου, τα στριφογύριζα και τα καμάρωννα. Ο δασκαλάκης πήρε δύο καρτέκλες, τις έβαλε κοντά μου και μου είπε καποια λόγια που δεν τα θυμάμαι. Δεν ξέρω γιατί, μα όταν άρχισε να μου μιλεί, θυμήθηκα το Ναπολιτάνο τον ψαρά και μ' έπιασαν τα γέλια. Ο δασκαλάκης με χάιδεψε στην πλάτη με καλοσύνη, η μητέρα μου με μάλωσε. Ο δασκαλάκης είπε τότε – το θυμούμαι καλά:

– Μην το μαλώνετε, κυρία! Έτσι είναι όλα τα παιδάκια. Όταν αρχίσουν να μαθαίνουν Ελληνικά, τους φαίνονται παράξενα και γελούμε. Ύστερα συνηθίζουν.

Και ξανάρχισε:

– Πρόσεξε, παιδί μου. Τα στοιχεία του αλφαβήτου της ελληνικής γλώσσας είναι είκοσι και τέσσαρα τον αριθμόν.

Εμένα με ξανάπιασαν τα γέλια.

– Πες το και συ, παιδί μου...ξαναείπε ο δασκαλάκης.

Το ξαναείπα.

Σιγά-σιγά θα συνηθίσεις. Δεν σου το είπα εγώ;

Ο δασκαλάκης είχε δίκιο. Συνήθισα. Μήπως δεν είχα συνηθίσει και το μουρουνόλαδο; Όχι μόνο συνηθισα, μα σε λίγο καιρό έπαιζα στα δάχτυλα παρατατικούς, υπερσυντελικούς, μέσους μέλλοντας, δυϊκούς αριθμούς: τῶ άνθρωπω, τοῖν ανθρώποιν, και χίλια δυο πράματα, που δεν τα θυμούμαι σήμερα. Αρχισα να γίνομαι σοφός. Σε μισό λεπτό έκλινα τον "άνθρωπο", σε δύο λεπτά το "τύπτω, τύπτεις". Η γλώσσα μου γύριζε σαν σφοντύλι. Απ' τα παιδιά είχα μάθει να λέω γρήγορα κι άλλα πράματα: «Άσπρη πέτρα ξέξασπρη απ' τον ήλιο ξεξασπρότερη, εκκλησιά πελεκτητή, μαρμακοντυλοπελεκτητή», και άλλα. Μια φορά μάλιστα, που πήρα τον κατήφορο σ' ένα συνηρημένο: "χρυσέος χρυσοῦς, τοῦ χρυσέου χρυσοῦ..." δεν ξέρω πώς κόλλησα στο τέλος: «Και ποιος την εμολυβοκοντυλοπελέκησε;...» με μια γρηγοράδα καταπληκτική.

Ο δασκαλάκης μού χτύπησε μια με το χάρακα στο κεφάλι. Ήτανε η πρώτη φορά που μ' έδειρε.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού μελετήσετε τα δύο κείμενα που σας δίνονται πιο πάνω, να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

1. Ποια συναίσθημα νιώθει ο μικρός Νίκος Καζαντζάκης την πρώτη μέρα στο σχολείο **στο Κείμενο 1 «Η Νέα Παιδαγωγική»**; Από ποιους αντλεί θάρρος και με ποιον τρόπο σύμφωνα με το απόσπασμα; **(Μον. 2)**
2. α) Πώς παρουσιάζεται ο δάσκαλος στο **Κείμενο 1 «Η Νέα Παιδαγωγική»** και πώς παρουσιάζεται ο δάσκαλος στο **Κείμενο 2 «Γλωσσική Αυτοβιογραφία»**; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με στοιχεία από τα κείμενα. **(Μον. 1)**

β) Ποιος κατά την άποψή σας πρέπει να είναι ο ρόλος του δασκάλου στη σημερινή εποχή; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας. **(Μον. 1)**

3. α) Σε ποιο πρόσωπο γίνεται η αφήγηση στα Κείμενα «**Νέα Παιδαγωγική**» και «**Γλωσσική Αυτοβιογραφία**»; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με στοιχεία και από τα δύο κείμενα. **(Μον. 1)**

β) Για ποιο λόγο χρησιμοποιείται το συγκεκριμένο πρόσωπο; **(Μον. 1)**

Η Διευθύντρια

.....

Σχίζα Ιουλία